

Praktické cvičenie CanHip: **Poruchy správania psov – Úvod, rôzne**

Na zopakovanie:

Okrem kategórie normálneho správania rozlišujeme:

- **Problémové nežiaduce správanie** – normálne, prirodzené, druhovo špecifické správanie (značkovanie, hryzenie,...), avšak v nevhodnom kontexte, nechcené majiteľom
- **Abnormálne správanie (etopatie)** - patologické prejavy správania sa, charakterizované frekvenciou, trvaním a/alebo intenzitou, ktorá sa líši od normy pre daný druh (vek, pohlavie,...)

• často sú tieto kategórie správania vzájomne zamieňané!

- vznikajú vo veľkej miere ako dôsledok neschopnosti jedinca vyrovnáť sa s problémovou situáciou, nevhodným prostredím, a pod.

Etopatie delíme na:

- **Primárne** – vznikajúce prvotne ako dôsledok emocionálneho (psychického) problému
- **Sekundárne** – vznikajú sekundárne (t.j. druhotne) ako sprievodný príznak alebo dôsledok ochorenia/organickej poruchy jedinca

Najčastejšie vyskytujúce sa poruchy správania u psov:

- Separčná anxieta = úzkosť z odlúčenia (nadmerná naviazanosť na majiteľa)
- Neadekvátne strachové prejavy
- Generalizovaná úzkosť
- Agresivita
- Nadmerná reaktivita

- Abnormálne repetitívne prejavy (stereotypie)
- Nadmerná vokalizácia
- Eliminačné problémy
- Problémy starých psov (kognitívna dysfunkcia)

1. **Abnormálna hyperaktivita** – extrémny pohyb zvierťa v porovnaní s jeho plemenným štandardom, môže viesť k agresívnym atakom na zviera príp. človeka
2. **Nadmerná submisivita** - genetika: psy dedia submisívny temperament po rodičoch, voči dominantným psom sa správajú veľmi submisívne (pri pozdrave, vítaní členov rodiny, pri trestaní a pod.), exponujú brušnú oblasť, močia. Ide o konfliktné správanie (konflikt priblíženia/ústup), už ritualizovaný = signál oponentovi, aby obmedzil agresívne správanie. Tp.: výcvik, posilnenie sebadôvery, netrestať
3. **Extrémna vokalizácia** – mnoho dôvodov: zdedený prvok správania, nevhodne naučená odpoveď, obrana teritória, hra. Tp.: obmedziť odmeňovanie, ktoré nasleduje po štekaní (ignorovať), kontra-podmieňovanie (naučiť správanie nekompatibilné so štekaním, zámena odpovedí)
4. **Et-epimeletická anomália** - ide o abnormálnu motiváciu psa komunikovať s majiteľom so širokým registrom prejavov, v extrémnych prípadoch (ojedinele) až suicidálny charakter, komplikovanosť stanovenia dg. Dôvod: silná fixácia psa na majiteľa a náhle prerušenie tohto vzťahu
5. **Migračné aktivity** – je „túlavá“ alebo úteková motivácia, má potravné alebo sexuálne pozadie
6. **Abnormálne digestívne správanie**
 - a) **Koprofágia**: konzumácia trusu má rôzne príčiny, Tp.: zmena diéty, pravidelné kŕmenie a prechádzky, odstraňovanie exkrementov, spoľahlivá metóda však neexistuje
 - b) **Pica**: je konzumácia nepožiteľných predmetov, Tp.: modifikácia správania ako u koprofágie, nácvik povelov k upusteniu predmetu

- c) **Anorexia:** v behaviorálnom kontexte je anorexia odmietanie potravy u ináč zdravého jedinca, ak je náhly nástup, potrebné vet. vyšetrenie!!!. Dôvody: naučené správanie, u adoptovaných psov, strach z podnetov spojených s konzumáciou potravy alebo z iných (dominantných) psov v domácnosti a podobne. Tp.: kŕmenie v pravidelných intervaloch, inak žiadne maškrtky, zvýšiť aktivitu psa, venovať mu pozornosť počas kŕmenia
 - d) **Polydipsia:** príznak mnohých ochorení, preto dôležité vyšetrenie u veterinára!, behaviorálne príčiny: hravosť, stresové správanie, kompulzívne správanie (kedy pitie nahradzuje iné aktivity, je náročné pozornosť psa odviesť iným smerom). Tp.: zmeny denného režimu, rôzne hry, zmena typu misky, prognóza opatrná
7. **Abnormálne eliminačné správanie** - Nežiaduca urinácia: dôvodom je nedostatočný návyk, značkovanie teritória, separačná anxieta, strach, nadmerná submisivita, ochorenia (dif. dg.: diabetes mellitus, diabetes insipidus, nádory, pyometra, renálna alebo pečenná insuficiencia = nedostatočnosť, hypokalémia,...), kognitívna dysfunkcia,...Tp.: kastrácia u samcov (redukcia značkovania o 50 %), odstrániť vyvolávajúcu príčinu, očistiť označované povrchy, zámena odpovedí (behaviorálna terapia: systemická desenzitizácia), netrestať (neúčinné)
8. **Problémové materské správanie** – patrí sem infanticita a infantofóbia, obe sú psychologickou alebo neurotickou reakciou matky na normálne správanie šteniat, príčina: traumatický zážitok v priebehu gravidity alebo pôrodu